

© Рада Європи/Європейський суд з прав людини, 2012. Цей переклад був здійснений за підтримки Фонду прав людини Ради Європи (www.coe.int/humanrightstrustfund). Він не зобов'язує Суд. Для отримання додаткової інформації ознайомтеся з повідомленням про авторські права в кінці цього документа.

© Council of Europe/European Court of Human Rights, 2012. This translation was commissioned with the support of the Human Rights Trust Fund of the Council of Europe (www.coe.int/humanrightstrustfund). It does not bind the Court. For further information see the full copyright indication at the end of this document.

© Conseil de l'Europe/Cour européenne des droits de l'homme, 2012. La présente traduction a été effectuée avec le soutien du Fonds fiduciaire pour les droits de l'homme du Conseil de l'Europe (www.coe.int/humanrightstrustfund). Elle ne lie pas la Cour. Pour plus de renseignements veuillez lire l'indication de copyright/droits d'auteur à la fin du présent document.

Інформаційний бюлетень про практику Суду № 133

Серпень-вересень 2010

Узун проти Німеччини - 35623/05 (Uzun v. Germany)

Рішення 2.9.2010 [Секція V]

Стаття 8

Стаття 8-1

Повага до приватного життя

GPS-спостереження за підозрюваними у тероризмі: *немає порушення*

Факти – У жовтні 1995 року заявник і ще один чоловік (S.) були поміщені під нагляд за наказом слідчого судді у зв'язку з їх підозрою у причетності до вибухів, проведених лівоекстремістським угрупованням, до якого вони належали. Усвідомлюючи, що вони перебували під наглядом, ці двоє чоловіків намагалися уникнути викриття, знищивши передавачі, які були встановлені в автомобілі S. і уникаючи використання телефону. Щоб протидіяти цьому, у грудні 1995 року федеральний генеральний прокурор надав дозвіл на використання для спостереження за ними пристрою системи глобального позиціонування (GPS), який влада встановила в автомобілі S. Заявник та S. були заарештовані в лютому 1996 року і згодом визнані винними у вибухах, вчинених в період з січня по грудень 1995 року, на основі доказів, отриманих за рахунок спостереження за ними, в тому числі GPS-докази, які пов'язали розташування автомобіля S. з місцем однієї з атак. Заявник був засуджений до тринадцяти років позбавлення волі. Його скарги до Федерального верховного суду і Федерального конституційного суду були відхилені, причому останній суд постановив, *inter alia*, що втручання в його право на приватне життя у зв'язку з використанням GPS-спостереження було пропорційне з урахуванням тяжкості злочинів і того факту, що він ухилився від інших заходів нагляду.

Право – Стаття 8: Незважаючи на те, що приймач GPS був встановлений в машині, яка належала третій стороні (S.), було очевидно, що він був призначений для отримання інформації також і про заявника, оскільки владі

було відомо завдяки попереднім розслідуванням, що двоє чоловіків використовували автомобіль разом. Таким чином, заявник мав статус жертви. Крім того, GPS-спостереження у справі заявника використовувалося для систематичного збору і зберігання даних про його місцезнаходження і пересування протягом трьох місяців. Ці дані, в свою чергу, дозволили органам влади скласти картину його пересування, провести додаткові розслідування і зібрати додаткові докази, які були використані в ході судового розгляду. Відповідно, GPS-спостереження, а також обробка і використання даних, отриманих таким чином, становили втручання в право заявника на повагу до його приватного життя.

Щодо відповідності закону втручання, то спостереження засновувалося на законодавчому положенні*, яке було доступне для заявника. Питання, чи це положення було досить точним і передбачуваним у своєму розуміння, і чи воно надавало адекватні гарантії проти зловживань, не можна було оцінювати, посилаючись на досить жорсткі стандарти, які застосовувалися в контексті нагляду з допомогою телекомунікацій**, так як GPS-спостереження за пересуванням в громадських місцях було менш інтрузивним.

Висновки національних судів про те, що дане положення (яке дозволяло використання фотографій і відеозаписів, а також «інших спеціальних технічних засобів» спостереження стосовно кримінальних злочинів «значної тяжкості») охоплювало GPS-спостереження, становили розумно передбачуваний розвиток і роз'яснення закону за допомогою судового тлумачення. Суд також вважав, що мали місце адекватні та ефективні гарантії проти зловживання. У зв'язку з цим, Суд зазначив, що, по-перше, GPS-спостереження могло бути використане тільки стосовно злочинів значної тяжкості, якщо інші методи були менш перспективними або більш складними; по-друге, відсутність встановлених законом обмежень на тривалість спостереження усувалася перевіркою національними судами відповідності заходів; по-третє, законодавчо не було необхідно встановлювати вимогу щодо надання попереднього дозволу на спостереження з боку незалежного органу, оскільки повноваження кримінальних судів з проведення *ex post facto* перевірки законності такого спостереження (і виключення доказів, отриманих незаконно) забезпечували достатній захист від свавілля; і, нарешті, застосування національними судами принципу пропорційності забезпечило достатній рівень захисту заявника від поміщення під тотальне спостереження внаслідок поєднання неузгоджених заходів, які б провадилися різними органами влади. Таким чином, втручання в право заявника на повагу до його приватного життя відповідало закону.

Воно переслідувало законні цілі захисту національної безпеки, громадського порядку, прав жертв і запобігання злочинності. Крім того, воно було пропорційним: GPS-спостереження було встановлене наказом тільки після того, як менш інтрузивні методи розслідування виявилися недостатніми, воно провадилося протягом відносно короткого періоду часу (близько трьох місяців), і торкалося заявника тільки тоді, коли він знаходився в автомобілі свого спільника. Не можна було стверджувати, що заявник піддавався загальному та всеохоплюючому нагляду. Таким чином, враховуючи, що розслідування стосувалося особливо тяжких злочинів, спостереження за заявником з допомогою GPS-спостереження, виявилось необхідним у демократичному суспільстві. У зв'язку з цим висновком жодних окремих питань з точки зору пункту 1 статті 6 не виникло.

Висновок: немає порушення (одноголосно).

* Стаття 100с § 1 № 1 (b) Кримінально-процесуального кодексу.

**** Див., наприклад, ухвалу у справі «Вебер і Саравія проти Німеччини» (*Weber and Saravia v. Germany*) (№ 54934/00, 29 червня 2006 р. Інформаційний бюлетень № 88); рішення у справі «Ліберті та інші проти Сполученого Королівства» (*Liberty and Others v. the United Kingdom*) (№ 58243/00, 1 липня 2008, Інформаційний бюлетень №110); рішення у справі «Кеннеді проти Сполученого Королівства» (*Kennedy v. the United Kingdom*) (№ 26839/05, 18 травня 2010 року, Інформаційний бюлетень № 130).**

© Рада Європи/Європейський суд з прав людини, 2012.

Офіційними мовами Європейського суду з прав людини є англійська та французька. Цей переклад був здійснений за підтримки Фонду прав людини Ради Європи (www.coe.int/humanrightstrustfund). Він не зобов'язує Суд, і Суд не несе відповідальності за його якість. Він може бути завантажений з бази даних судової практики Європейського суду з прав людини HUDOC (<http://hudoc.echr.coe.int>) або з будь-яких інших баз даних, яким Суд надав його. Він може бути відтворений у некомерційних цілях за умови зазначення повної назви справи разом з вище вказаним повідомленням про авторські права і посиленням на Фонд прав людини. Будь-яку особу, яка бажає використовувати переклад або його частину в комерційних цілях, просимо зв'язатися за наступною адресою: publishing@echr.coe.int.

© Council of Europe/European Court of Human Rights, 2012.

The official languages of the European Court of Human Rights are English and French. This translation was commissioned with the support of the Human Rights Trust Fund of the Council of Europe (www.coe.int/humanrightstrustfund). It does not bind the Court, nor does the Court take any responsibility for the quality thereof. It may be downloaded from the HUDOC case-law database of the European Court of Human Rights (<http://hudoc.echr.coe.int>) or from any other database with which the Court has shared it. It may be reproduced for non-commercial purposes on condition that the full title of the case is cited, together with the above copyright indication and reference to the Human Rights Trust Fund. If it is intended to use any part of this translation for commercial purposes, please contact publishing@echr.coe.int.

© Conseil de l'Europe/Cour européenne des droits de l'homme, 2012.

Les langues officielles de la Cour européenne des droits de l'homme sont le français et l'anglais. La présente traduction a été effectuée avec le soutien du Fonds fiduciaire pour les droits de l'homme du Conseil de l'Europe (www.coe.int/humanrightstrustfund). Elle ne lie pas la Cour, et celle-ci décline toute responsabilité quant à sa qualité. Elle peut être téléchargée à partir de HUDOC, la base de jurisprudence de la Cour européenne des droits de l'homme (<http://hudoc.echr.coe.int>), ou de toute autre base de données à laquelle HUDOC l'a communiquée. Elle peut être reproduite à des fins non commerciales, sous réserve que le titre de l'affaire soit cité en entier et s'accompagne de l'indication de copyright ci-dessus ainsi que de la référence au Fonds fiduciaire pour les droits de l'homme. Toute personne souhaitant se servir de tout ou partie de la présente traduction à des fins commerciales est invitée à le signaler à l'adresse suivante : publishing@echr.coe.int.

Click here for the [Case-Law Information Notes](#)